

1702 1867 16
DISSERTATIO JURIDICA
DE

IMMUNITATE
NON EXCUSANTE,

QVAM

DEO ter O. M. annuente,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

D N. FRIDERICO
WILHELMO,

REGNI BORUSSICI, ELECTORATVS ET
PROVINCIA RV M BRANDENB. HEREDE,
ET RELIQUA,

In Illustri Academia Fridericana,
PRÆSIDE

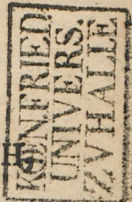
JACOBO FRIDERICO
LUDOVICI,

J. U. D. & PROF. PUBL. EXTRAORD.

Placido Eruditorum examini submittit

Ad d. Decembr. M DCCII. H. L. Q. C.

CHRISTOPHORUS GEORGIUS de LIETHE
Eques Bremensis,

RECUS. HALAE MAGDEBVRGICAE,
LITT. CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYPOGR.

DISPUTATIO JURIDICA

IMMUNITATE

NON EXCUSANTE

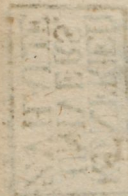
INGRESSU

DEO ET O. M. ANTHONII
RECTORE MAGISTRICISSIMO

D. N. FRIEDRICH

REGNI BORUSII ELECTORIS ET

JACOBO FRIEDRICH

CHRISTIANI HENCKELII, AUCTORIS
HALLAE MAGDEBURGENSIS

INGRESSUS.

Ommuniter evenire so-
let, ut imperiti rerum iudices vi-
sô alicujus Dissertationis titulô
thema illud, quod tractandum
sibi sumserunt Disputantes, tan-
quam nimis vulgare & leve con-

temnant neque dignum esse existunt, quod publi-
cæ Eruditorum ventilationi subjiciatur. Duobus
enim verbis omnia efferi posse putant, quibus
Autor Dissertationis tot plagulas infumere co-
actus fuit. Possset forsan eadem reperiri sata præ-
sens nostra Disputatio, quam de Immunitate non
excusante conscribere animum nostrum induximus.
Quid enim si quis dicat, omnia, quæ diximus, dua-
bus absolvi propositionibus, *una* regulam exhiben-
te: Quilibet exemptus immunitate ab oneribus in-
dictis gaudet: *altera* autem exceptionem subjicien-
te: exemptus ab extraordinariis muneribus excusa-

tionem non habet. Sunt, ni fallor, hæc generalia hujus materiæ fundamenta eaque ita vulgaria, ut quotidie in Collegiis ferè inculcari soleant. Recte se habet ea objectio. Sunt vulgaria materiæ de effectu immunitatis concessæ fundamenta, sed simul generalia tantum sunt fundamenta. At verò, qui generalia saltem hausit fundamenta, is specialia ad rem pertinentia nondum percepit. Hoc verò, ut fiat, ad distinctum de re aliqua conceptum formandum omnino requiritur. Linquamus ergo aliis generalia, nostra intentio in hac disputatione fuit, ut in specie explicemus, quænam denique sit illa necessitas, quæ non obstante immunitate ad onera publica subeunda exemptum obstringat, multi enim sibi fingunt necessitatem, quæ talis non est, aut in quam ipsi sese conjecerunt, qui eandem experiuntur. Præmissimus autem, ut eo melius mens nostra patesceret, in Capite I. nonnullas quæstiones, quæ ad naturam immunitatis ejusque diversos fontes cognoscendos pertinent, quæ omnia ut B. L. æqui bonique consulere velit, est quod obnixè rogamus. Sit ergo.

Variis fontibus, ex quibus jus immunitatis deducitur ejusdemque ordinariis effectibus.

CONTENTA HUIUS CAPITIS.

DE origine pensionum publicarum remissive. Ad communia omnia omnes cives regulariter tenentur, §. I. Interdum tamen nonnulli in Rep. ab iisdem exemptuntur §. II. Varii fontes hujus exemptionis. Examinatur distinctio inter immunitatem ex conditione subiecti & jure extrinsecus adveniente profluentem eaque rejicitur, §. III. Immunitas vel ex Lege oritur vel ex consuetudine, privilegio aut prescriptione, §. IV. Quæstio prejudicialis: Utrum Principi immunitatem concedere permissum sit? qua affirmatur & dissentibus respondetur §. V. Princeps tamen hic regulas prudentiæ observare & in concedendis immunitatibus non nimis facilis esse debet §. VI. Immunitas vel ex mera gratia, vel per modum contractus conceditur. Posterior est irrevocabilis, prior autem pro lubitu iterum revocari potest §. VII. Immunitas propter præcedentia benemerita concessa revocationi non subjacet §. VIII. Interim tamen, quamdiu etiam in immunitate ex mera gratia dependente revocatio Principis non accessit, iidem effectus, qui ex reliquis speciebus, exinde profluunt §. IX. Singulas privilegiorum & immunitatum species recensere impossibile est, §. X. De immunitatibus, que in jure communi Clericis, Militibus, Nobilibus aliisque indulgentur remissive §. XI. An in dubio immunitas saltem a personalibus, an vero simul ea à patrimonialibus tam concessa censeatur? ubi incidenter de brocardico: Beneficia Principum latissime esse interpretanda §. XII. Diquiritur, quid præsumendum sit in dubio, utrum immunitas soli persone concessa, an vero heredibus etiam & sic realis sit? Distinguitur §. XIII. Alia quæstio: an in dubio immunitas ex mera gratia, an vero per modum contractus constituta estimetur? Notatur

dura Klockii in hac materia expressiones §. XIV. De effectu immunitatis per prescriptionem acquisita. Eiusmodi immunitatem in dubio pro reali habendam esse asseritur §. XV. Immunitas personalis an illi soli proficiat, cujus persona ab initio concessa fuit? Distinctio Lauterbachii inter ipsum privilegium & commodum ex privilegio §. XVI. Immunitas ab oneribus patrimonialibus concessa etiam ad bona postmodum quaesita pertinet, sub certa tamen limitatione. Respondetur ad objectionem & assertio nostrum alio exemplo illustratur §. XVII. De Quaestione: utrum civitas alicui ex civibus immunitatem ab iis collectis, quas Princeps imponere consuevit, tribuere possit? Sententiae diversae aliorum pure negantium, aliorum distinguuntium, de quibus iudicium fertur §. XVIII. Immunitas non solum ab ordinariis, sed ab extraordinariis etiam oneribus concedi potest. Alia quaestio autem est, an hoc in dubio factum praesumatur? quo ipso sit ingressio ad caput sequens §. XIX.

§. I.

QUAE de pensionationum publicarum primis originibus disquirere solent rerum Politicarum Scriptores, eadem ut in praesenti ab ovo repetamus, ad institutum nostrum pertinere non videtur, cum satis certum sit, tributa, vectigalia & similes praestationes cum ipsis statim imperiis originem suam fassisse, de qua materia fuse & accuratè jam egerunt Bodinus de Republ. l. 1. c. 10. & lib. 6. c. 2. Polydorus Virgilius de rer. invent. l. 2. tit. de triplici regim. gen. Sigonius de jure civium Roman. l. 1. c. 16. alique plures, quorum catalogum exhibet Petr. Heigius P. 1. quest. 17. num. 2. Nobis ergò hoc unicum dixisse sufficiet: regulariter quemlibet in Civitate viventem ad communia onera subeunda obligatum esse, ex ratione, quia omnes communi securitate & protectione Principis eodem modò fruuntur, commoda autem & incommo-
da

da ut eundem ubique sequantur, ipsa æquitas naturalis dicat.

§. II. Quamvis verò hæc ita regulariter procedant, nihilominus tamen nulla ferè erit Respublica, in qua non Princeps, aut pene quem aliàs jus Majestatis refidet, nonnullas personas ex reliquorum concivium classe certas ob causas eximat, iisdemque restrictam interdum, interdum etiam absolutam ab oneribus illis communibus immunitatem concedat. Imò ejusmodi immunitas haud rarò aliis quoque modis obtineri solet. Quoniam ergò de effectibus immunitatis concessæ accuratè agi nequit, nisi prius diversi illi fontes probè ab invicem separentur; hinc pauca de iisdem præmittenda erunt. Pauca inquam. Nec enim singula hîc adferemus, quippe quæ integrum tractatum requirerent & metas nostras egrederentur; sed in generalibus solum subsistemus & de iis, quæ vulgò adferri solent, judicium nostrum subjiciemus.

§. III. Immunitas nascitur vel *ex conditione subjecti*: quò pertinent v. g. mendici, pauperes, fundi steriles, &c. vel *ex jure extrinsecus adveniente*. Ita hanc divisionem tradit B. Zieglerus *in tr. de jur. majest. lib. 2. c. 2 §. 2.* Sed quod salvâ autoritate tanti Viri dictum sit, membrum prius ejusdem distinctionis planè impertinens esse videtur. Propriè enim loquendo immunitas & privilegium tale subjectum supponit, quod aliàs cum reliquis concivibus ad communia onera ferenda concurrere posset, nisi speciali Principis indulgentiâ exceptum fuisset. At verò tale subjectum non sunt mendici, pauperes & fundi steriles. His ergò Princeps collectas etiam invitus remittere tenetur, juxta vulgatum illud: *Wo nichts ist, da hat der Kaysler sein Recht verlohren*; sed privilegia & immunitates propriè sic dicuntur, quæ

Et à voluntate Legislatoris proficiuntur. Imò & inter privatos dici solet juxta *l. 6. ff. de dol. mal. inanem esse actionem, quam inopia Debitoris excludit*; quis verò exinde inferret, inopiam debitorem jus immunitatis habere à debitis persolvendis? Deberet scilicet hic solvere, sed non potest: at immunis potest quidem solvere, sed non debet. Jung. Tabor. *de jure metat. p. 3. c. 1. num. 9. & l. 4. §. 2. ff. de mun. & honor.*

§ IV. Quomodo alii immunitatem in suas species distinguant, ad nos in presenti nihil attinet. Nobis ita procedendum esse videtur. Omnis immunitatis concessio est species cujusdam dispensationis, & sic à Principe solum, non ab inferiore procedere debet. Proficitur autem eadem vel à voluntate Principis expressa, vel à tacita etiam. Deinde vel respicit unam personam physicam, vel certam aliquem ordinem aut Collegium. Priori casu dicitur *Lex* vel *consuetudo*; posteriori autem *privilegium* aut *prescriptio*. Et huc colligunt, quæ *loc. ant. cit.* porro subjicit B. Zieglerus.

§ V. Deprehenduntur quidam nonnulli, inter quos Ægid. Thomat. *in tr. ff. de Collectis. §. Nobilitas. n. 19. & 22.* & alii relativi Casp. Klockio *in tract. nom. polit. de Contribut. cap. 16. sect. 1. num. 12.* existimantes, non posse Principem cuiuspiam immunitatem concedere, quippe quod immunitatis concessio à lege prohibita videatur, adeo, ut nec per Constitutionem pragmaticam, neque per divinam annotationem, neque divinò oraculo quis excusari debeat, in quem finem adducunt *l. 2. C. de quib. muner. vel præstat. nem. lic. se excus. lib. 10.* sed salva nihilominus res est. Allegata siquidem Lex de eo casu solum loquitur, si subditi *in vitò Principe*, aut per Rescripta *sub- & obreptitiè impetrata* ordinariis præstationibus se subtrahere intendunt, quod omnino extra controversiam positum manet; in eo autem, quod Prin-

Princeps prævia matura deliberatione facere decrevit, nulli limites eidem ponuntur. Paulo aliter respondet Klock *loc. allegat.* Et quid, si dicamus, potestatem Principum nostrorum ex jure Romano definiti non posse, cum status nostrorum hodie & vetus ille Romanus multis parafangis à se invicem distet, sed illa responsione ne quidem in præsentis opus esse videtur.

§. VI. Illud interim dissentientibus facile largimur, quod bonus Princeps in concedendis privilegiis & immunitatibus non nimis facilis esse, sed tanquem Pater patriæ æqualitatem instar Patris inter subditos suos, quantum fieri potest, conservare debeat. Quotidiana sanè experientia testatur, qualia odia inde oriantur, si interdum Parentes alios ex liberis suis aliis postponunt, inæquales bonorum suorum portiones constituentes, aut alias etiam adfectum suum inæqualiter partientes: quanto major autem discordia metuenda erit, si tale quid inter cives unius Reipublicæ eveniat, de quo legi merentur, quæ Adam. Contzen *lib. 5. Polit. c. 7. in f. C. c. 18. num. 4. vers. maxime* fusius hanc in rem differit. Imo interdum eo ipso occasio suppeditatur subditis, ut lapsu temporis imperio summi Principis se plane subtrahant, prout hoc Italia & aliæ potentissimæ Imperii nostri Provinciæ propter nimias Imperatorum indulgentias cum maximo boni publici damno fecerunt, v. Petr. Fridericus, vulgò Mindanus, *de mandat. lib. 2. c. 8. n. 17.* E contrario tamen, quemadmodum bono Patri non prohibitum est, ut liberis obedientibus & majorem præ aliis rei familiari utilitatem adferentibus magis indulgeat: ita quoque iusto Principi *ob justas causas* nonnullos ex subditis aliis præferre neutiquam est interdictum. Valebit enim in hac quoque materia tritum illud: Tollatur abusus, verus tamen & justus retineatur usus.

B

§. VII.

§ VII. Illud, antequam ulterius progredimur, adhuc observari meretur, concessionem immunitatis, quæ ex privilegio oriri dicitur, duplicis esse generis. Alia siquidem *ex mera gratia Principis* proficiscitur; alia autem *per modum contractus & investitura* confertur. Seu, quod de actibus privatorum dici solet, eodem tamen recurrit, aliam *ex titulo lucrativo*, aliam iterum *ex oneroso* proficisci. Quæ distinctio ob hanc causam probè observanda, quoniam DD. communiter Principi liberam facultatem concedunt, privilegia subditis suis semel concessa pro arbitrio suo quocunque tempore iterum revocandi, Cacheran. *Decis. 139. n. 9. 21. seqq.* Anton. Gabriel *l. 3. comm. conclus. tit. de jur. quæst. non toll. Concl. 6. num. 5.* Unde non immerito disquiritur, de quibusnam privilegiis hoc intelligi debeat, utrum de utraque specie, an saltem de alterutra? Respondent verò iidem DD. dictam revocandi potestatem ad privilegia merè gratuita pertinere, quæ propterea non cum donationibus privatorum, in quibus penitentia non est permessa, sed cum precaria concessione comparare siverunt. At vero, si immunitas titulo oneroso est acquisita & in modum contractus transit, aliud dicendum venit, quia obligatio ex contractu est juris naturalis, quod utique etiam Principem obligat, M. Ant. Peregrin. *de jure Fisci lib. 1. tit. 3. n. 28.* Petr. Paul. Parif. *Conf. 2. n. 127. Vol. 4.* Prukmann *Vol. 1. Conf. 39. num. 51.* Perillust. Dn. de Rhetz. *Inst. jur. publ. l. 2. tit. 7. §. 3. & 4.* Illustr. Dn. Stryk *in not. ad Lauterb. de Const. Princ. Verb. ex mera gratia.* B. Brunnem. *ad l. 31. ff. de LL. num. 7. seqq.*

§ IIX. Idem dicendum est de immunitate *ob præcedentia benemerita* & insigniter promotam publicam utilitatem concessa. Tunc enim non potest præsumtio capi,
Prin-

Principem solummodo ad instar precarii alteri aliquid conferre voluisse, sed pro vera potius donatione conjectura stabili. Tunc videtur, inquit B. Bunnem. *d. l. n. 8.* per modum contractus dari privilegium & non per modum simplicis liberalitatis, quando concurrit aliqua reciproca obligatio vel compensatio, v. Enekel Baro *de privil. l. 3. c. 8. n. 1.* Tiraquel. *ad l. si unquam verb. Donatione largitus. n. 14. C. de revoc. donat. Illustr. Dn. Stryk loc. prox. cit. & ad verb. per modum conventionis.* Et non absurda videtur assertio Petr. Ant. de Petra *de pot. Princ. c. 32. dubit. 2. n. 135.* ejusmodi concessionem ne quidem in casu supervenientis ingratitude nisi recitari possit, quia ne hoc in simili casu à privatis fieri potest, quorum, uti antea dictum, eadem hac parte cum Principe est indoles, v. Ziegler *de jur. Majest. l. 1. c. 12. §. 12.* modo supponamus, quod ejusmodi non accesserit delictum, quo à bonorum confiscationem involvere solet.

§. IX. Quamvis vero hæc ita sint; interim tamen quamdiu in immunitate etiam merè gratiosa revocatio non accessit, idem utriusque est effectus, cum & dicto casu, quod Principi ad tempus saltem placuit, durante eo tempore legis vigorem habeat, *l. 1. pr. ff. de Constit. Princip.* Idem dicendum venit de reliquis immunitatum fontibus quos supra §. IV. commemoravimus. Sive enim ex tacita, sive expressa Principis potestate veniat immunitatis concessio, nil interest, cum juxta vulgaria, taciti & expressi eadem vis sit & efficacia. Et porro, quantum juris integrum aliquod Collegium, sive certus personarum ordo ex immunitate concessa consequitur: id quoque in suo genere singulis individuis ex eadem causa competit.

§. X. Expectas forsàn, ut singulas immunitatum species uno vel altero exemplo declaremus; sed hic, quantum

tum ad immunitatem ex speciali privilegio, præscriptione & consuetudine competentem attinet, non incongrue applicari poterit, quod in simili Zieglerus *de jur. Majest. l. 2. c. 2. §. 47.* dicit impossibile esse, cum unicuique civitati sue sint consuetudines, ut quis singulas vel examinet, vel recenseat saltem. Addiscere eas posse quemlibet, tum quando se municipem fecerit, & civitati certe se addixerit. Ita quoque nos subjungimus: impossibile esse, cum adfectus Principum & cautæ impulsivæ diversissimæ dentur, ut quis singulas immunitatum species, vel ex privilegio, vel ex præscriptione aut consuetudine etiam in hac vel illa Rep. privatis competentes recensere & examinare queat. Neque etiam, ut præcisè omnes sciamus, necessarium esse videtur, cum hæntis fundamentis generalibus de singulis deinde facili negotio iudicium ferri possit.

§. XI. Eas immunitatum species, quæ in corpore juris utriusque vel de Consuetudine notoria nonnullis hominum ordinibus, vel certis etiam rebus indulgentur, v. g. Clericis, Militibus, Professoribus, Nobilibus, rebus ecclesiasticis, &c. recensere sine dubio longe facilius esset, cum non minus ac reliquæ Leges omnibus notæ sint, vel saltem esse debeant; verum enim vero iliada post Homerum scriberemus, si iisdem enumerandis & deducendis operam aliquam infumere vellemus. Qui hac de re uberio-rem notitiam desiderat, ille citatum antea Volumen Casparis Klockii, Cancellarii quondam Stolbergensis, *de Contributionibus cap. 12. seqq.* Casp. Zieglerum *de jur. Majest. l. 2. c. 2.* Vice-Cancellarium Coburgo-Ifenacem Georgium Mundium à Rodach *in tr. de muner. & honor. Cap. 6. num. 367. seqq.* Agidium Thomatum *de Collectis passim* aliosque, qui in magna copia de hac materia literis quædam consignarunt

riant, videre potest, nostrum enim non est, viros illos exscribere. Binis ergo verbis adhuc saltem monēbimus, quid circa effectus ordinarios concessæ immunitatis in una alterave quæstione observandum.

§. XII. Scilicet, cum duplex sit immunitas: alia ab oneribus personalibus, alia à realibus, ante omnia quidem ad tenorem cujuslibet privilegii, aut legis respiciendum erit; quod si autem de illo tenore adeo aperte non constet, non sine causa disquiritur, quidnam in dubio præsumi debeat, utrum nempe ad sola personalia, an verò simul ad realia seu patrimonialia etiam pertineat immunitatis concessio? Sanè, si juxta vulgatum brocardicum: *Beneficia Principis sunt latissimè interpretanda*, procedendum esset; ad nulla plane onera obstringeretur amplius, qui immunitatem consecutus est. Verùm prout nulla ferè aliàs exempla deprehendo, quibus adlatum brocardicum explicari possit: ita quoque hîc DD. ad eam declinare sententiam animadverto, quod immunitas simpliciter concessa regulariter solum à personalibus oneribus concessa censeatur, Cardin. Tusch. *Pract. conclus. lit. E. conclus. 560. num. 24.* Decian. *Resp. 35. num. 49. & Resp. 51. num. 23. vol. 3.* Cacher. *Decis. 95. num. 50.* Ratio in promptu est, quia in donationibus in dubio potius ad restrictionem, quàm ad extensionem proni esse solemus, ob avaritiæ radicem omnibus hominibus insitam. Neque est, quod regeas, locutionem tamen generalem generaliter etiam, id est, de omnibus speciebus sub illo genere comprehensis esse intelligendam; fallit enim hæc regula toties, quoties ad donationes & actus gratiosos applicatur, quia generalis locutio ex mente loquentis explicanda, ea autem mens in dubio hæc non fuisse intelligitur, quod multum, sed potius, quod parum in alterum transfer-

re voluerit. Hic ergo semper vel ad expressam Principis declarationem, vel ad consuetudinem & usum hactenus servatum respiciendum erit.

§. XIII. Alia planè est quæstio, qualis in dubio sit immunitas concessa, utrum *personalis* solum, an verò simul etiam ad heredes transitoria & sic *realis*? distingvendum erit. Vel enim immunitas ex mero privilegio & gratia Principis provenit; vel in contractu aliquo radicata est. Priori casu in dubio pro personali saltem habenda, ob ea quæ in §. *præc.* modo diximus, quod scilicet liberalitas potius restringi, quam extendi soleat; posteriori autem casu placet opinio Klockii de *Contribut. c. 16. sect. 1. n. 73.* existimantis, immunitatem, si ex contractu descendat, realem esse & ad heredes transire, etiamsi illorum nulla facta sit mentio, idque propter naturam contractus & præsumtam affectionem contrahentis & acquirentis, qui naturæ ductu successori etiam suo prodesse cogitat, juxta vulgatum illud: in contractibus non solum pro nobis contrahimus, sed quoque pro heredibus nostris, *v. l. si pactum. 9. ff. de probat. Burlat. Consil. 16. num. 44. Gail. l. 2. obs. 2. num. 15.* Hæc est vera illius affecti ratio. Quæ autem porro adducit citatus Auctor & cum eo Menochius *lib. 3. præsumt. 103. num. 20.* quod nempe propterea etiam immunitas in dubio pro reali habenda sit, quoniam beneficia Principum latè sint interpretanda; illam parum ad rem facere & non tam probare, sed illustrare saltem decisionem videtur. Cùm enim & Donationes privatorum in dubio reales, id est, ad heredes transitorie censeantur, & Princeps in omnibus conventionibus jure privatorum utatur; hinc sanè hòc respectu beneficiis Principis peculiare aliquod prædicatum & laxior præ donationibus aliorum interpretatio attribui non poterit

rit. Interest vero, ni fallor, ne veras theses ex lubricis fundamentis deducamus, v. Excell. Dn. Thomafius in *pecul. Disp. de interpret. benefic. Principis passim.*

§. XIV. Hæc ita recte sese habent, si de origine concessæ immunitatis inter partes controvertentes constet. Sed novum adest dubium. Rerum quippe origines ut plurimum in occulto jacent, nec liquido probari possunt, unde iterum ad præsumptiones & conjecturas confugiendum. Quæritur ergo, an in dubio immunitas ex mera gratia, utrum vero per modum contractus & titulô (quodammodo saltem) onerosô alicui concessa censeatur? *Hodie*, respondet cit. Klockius *num. 191. non solent concedi sine aliqua causa & compensatione immunitates & exemptiones, cum Domini subditos suos potius excoriant & eorum propria auferant, quàm illis aliquid donent.* Circa ipsam quidem assertionem Klockii non reperimus, quod moncamus, cum ad donationis nulli homines, nec Principes, nec privati, regulariter inclinare solent, ex quo proverbium originem duxit: quod donatio nunquam præsumatur, sed ab allegante specificè probari debeat; interim tamen, quantum ad reliqua formalia attinet, ea neutiquam nostra facimus. Sint Domini, qui subditos suos potius excoriant & eorum propria auferant, quàm illis aliquid donent; non tamen omnes sunt tales, sed dantur adhuc etiam probi Domini, qui instar Patrum subditos suos sincerô adfectu prosequuntur eorumque bona & commoda pro viribus promovere nituntur. Ergo ratio decidendi non hæc est, quia multi dantur improbi Domini, quæ scilicet ubique applicari non potest; sed hæc potius, quia ad donationem regulariter non inclinant homines.

§. XV. Pergo ad effectus ex immunitate per præscrip-
tio-

ptionem quaesita profuenter. Et primo quidem, si quaeritur: an ea solum ad personalia onera spectet, an vero simul etiam ad patrimonialia? regula certa dari nequit, sed ad quasi possessionem, in qua praescribens deprehenditur, respici oportet. Hic enim vulgatum illud locum invenit: *quantum possessum, tantum praescriptum*, Gebhard *de Usuc. c. 1. §. 4.* Struv. *S. I. C. Exerc. 43. 1b. 11.* Quod si autem porro quaeritur, an praescribens sibi solum, an vero simul etiam liberis & heredibus suis prospicere voluerit, seu, quod eodem recidit: an immunitatem personalem, an vero realem intenderit? ita tenendum est. Effectus praescriptionis extra dubium ex intentione praescribentis & accedente tacita Principis voluntate dijudicandus venit. Jam vero plurimorum hominum ea regulariter consuevit esse intentio, ut non solum ad vitam sibi solis acquirant, sed ut simul etiam in futurum heredibus suis prospiciant, prout paulo ante de contrahentibus diximus in § XIII. Nulla ergo dubitandi ratio adesse videtur, quo minus idem de eo, qui haecenus in possessione vel quasi juris immunitatis fuit, praesumi debeat. Et hinc immunitatem ex praescriptione acquisitam in dubio realem affirmare nulli dubitamus, conf. Cravetta *Consilio. num. 11.* Surdus *Cons. 525.* Klock. *loc. cit. n. 74.*

§ XVI. Ceterum circa immunitatem personalem illud adhuc observari meretur, quod ea quidem directo in illius personae favorem tendat, cui ab initio à Principe concessa fuit; sed quod nihilominus tamen aliqua extensio hic locum invenire & sic verba concessionis non nimis crude accipi debeant. B. Lauterbachius in *Comp. jur. ad tit. de Constit. Princ.* distinguit inter ipsum privilegium & commodum ex illo privilegio promanans. Prius soli privilegiato assignat, posterius autem aliis quoque, id est, personis ad familiam ejusdem

dem pertinentibus, v. g. Uxori, lib. ris. &c. tribuit, unde si pater familias ab Accisæ solutione immunis est, quotquot ad ipsius familiam pertinent, eadem immunitate fruuntur, v. l. 6. C. de Profess. & Med. ib: unà cum uxoris & filiis. Non impugnabimus quidem adlatam distinctionem, quamvis quoad tenus subtilis esse videatur; interim tamen nec absurdum fore credimus, si statuimus, quod ipsum privilegium secundario ad omnes è familia pertineat. Et huc spectat DD. regula: *Quoties privilegium personale privilegiato (vel in totum, vel ex maxima parte) foret inutile, nisi ejus usus extendatur ad alios, toties licita est ex alterius persona extensio*, conf. Mevius P. 4. Dec. 121. num. 6. in not. Georg. Acacius Enenkelius de Privil. l. 2. c. 4. n. 18. Brunnem. ad l. fin. §. 1. C. de usur. rei jud. Illustr. Stryk in not. ad d. l. Lauterb. verb. ad alios. Quicquid enim indulgetur Patrifamilias, tanquam capiti: illud ejusdem membris nullo modo denegari potest. Et valere quoque hic debet commune illud & evidens principium: quod accessorium naturam principalis sui ubique sequatur.

§. XVII. Quoad immunitatem ab oneribus patrimonialibus porro disceptatur: *an ea indefinite concessa etiam ad bona postmodum quaesita pertineat, vel an ad illa saltem restringenda sit, quae tempore concessionis aderant?* Sunt non pauci, qui quaestionem ita generaliter propositam generaliter etiam affirmant, Natta Conf. 340. num. 25. Menoch. Conf. 201. n. 148. Carolus Tapia ad l. fin. ff. de constit. Princip. P. 1. c. 4. num. 7. conf. Klock. cit. c. 16. sect. 1. num. 79. eundemque qui de vectigalibus atque tributis in Principis alicujus territorio exemptus est, etiam ab his, quae in terris noviter quaesitis solvenda sunt, liberum pronunciant; sed re exactius pensitata aliorum distincte procedentium sententia veri-

C
ta-

tati magis congrua esse censetur. Ita autem putamus, procedendum erit. Aut enim in literis concessionis dixit Princeps, es sollen des Titii Güter, alle und jede, gegenwärtige und zukünftige, von allen Beschwerden frey seyn, & tunc res expedita est, nec conjecturis indigemus: aut indefinite saltem locutus est: es sollen des Titii Güter von allen oneribus befreuet seyn. Hoc posteriori casu dubium oritur ex rationabilibus præsumtionibus resolvendum. Ita autem subdistingendum esse putamus. Aut aliquis, cujus prædium vel ædes immunitate gaudebant, adhuc aliud plane *separatum* prædium ædesque à prioribus distinctas acquirit: aut saltem priori prædio ædibusque *per modum nudi accessorii* & augmenti aliquid adjicit. Priori casu non putamus, quod concessa à Principe immunitas etiam ad novum illum fundum extendi queat, propter ea, quæ jam aliquoties adduximus, quod nempe in dubio voluntas donantis restrictionem potius, quam extensionem admittat. Aliud dicendum in casu posteriori, quoniam accessorium naturam principalis semper sequi consuevit. Et qui loquitur de re aliqua indistincte, ille etiam præter principale de accessorio locutus esse recte existimatur. Unde privilegium exemptionis datum Nobili pro toto suo districtu, si deinde districtus augeatur, ut quia nobilis emit agros quosdam & sic per modum accessionis suum auxit territorium, extenditur ad tale augmentum exemptio, quia territorium & districtus est quid universale seu universalitatis comprehensivum, Joseph. de Sese *Decis. 160. n. 17.* Joh. Bapt. Aymus *de alluvion. jur. l. 2. c. 6. per tot.* add. Rosenthal *de feud. c. 10. conclus. 44. n. 34.* Ad rationem dubitandi, quæ ex vulgata clausula in omnibus contractibus & concessionibus tacite subintellecta, scilicet: *Rebus sic stantibus*, desumi potuisset, jam

jam respondit Klockius *cit. lo. num. 85.* quod nempe ea clausula solummodo ad concessionem particularis pertinet, quando de ipso rei corpore quæritur, non autem ad universales, utpote in quibus idem rerum status semper manere intelligitur, quamvis aliquid addatur, vel diminuat. Ceterum ad illustrationem hujus asserti, quod nempe accessorium eadem gaudeat immunitate, quæ in principali deprehenditur, non parum contribuere videtur, quod etiam augmento dotis alicubi locorum usitato eadem communiter privilegia & jura præcipua tribuant DD. quibus ipsa dotis substantia instructa est, Mevius P. 7. Dec. 229.

§. XIX. Illud adhuc discutiendum restat: utrum quoque Civitas alicui ex civibus immunitatem ab iis Collectis, quas Princeps imponere consuevit, tribuere possit? Negat quæstionem simpliciter Franc. de Amaya *ad l. 1. C. de immun. nem. con. ed. n. 44.* ex hac ratione, quia civitati non est licitum de rebus Principis & de iis, quæ pertinent ad potestatem supremam donare, & quia immunitas non est res civitatis, sed Principis, cui debentur munera & tributaria functiones. Zieglerus *de jur. Majest. l. 2. c. 2. §. 60.* distincte circa hanc rem procedit, separando scilicet diversos casus, utrum civitati, *ut toti aggregato*, imposita fuerit à Principe collecta, an vero *singulis in ea* civibus. Priori casu exemptionem à civitate factam admittit, modo reliqui concives portionem exempti in se recipiant; secus autem posteriori casu esse dicit, & in eum finem Responsum aliquod Facultatis Juridicæ Wittebergenfis adfert. Nobis neutra ex hisce opinionibus simpliciter placet. Quod enim negativam Francisci de Amaya attinet, ea duplicem intellectum habere potest. Scilicet civitas concedit immunitatem vel eo fine, ut illa in præjudicium Principis vergat & Princeps por-

20 CAP. I. DE VARIIS FONT. ET EFFECT. JUR. IMMUNIT.

tione exempti carere teneatur, aut reliqui cives eandem portionem de suo supplet. Priori casu recte se habet adlata illa negativa, cum factum subditorum Principi præjudicare non debeat; posteriori autem nullum fundamentum deprehendo, cui illa superstrui possit, quia Principis non interest, an exemptus ipse, an reliqui ejus nomine & vice collectam indictam persolvant. Et idem quoque ad distinctionem Ziegleri reponendum esse censemus. Sive enim Collecta civitati ut toti aggregato, sive singulis capitibus imponatur, Principis iterum nihil interest, à quonam solutio fiat, modo illa revera fiat. Adduxit quidem Vir consultissimus Responsum Wittebergense in §. 61. loc. cit. ubi ita dicitur: Es wäre dann, daß der gemeine Pfennig oder andere dergleichen und auff die individua gesetzte Anlage gefordert werden solte, dazu wäre er das seinige beyzutragen pflichtig; sed in præcedentibus rationibus decidendi hæc assertio nullo argumento stabilitur, ergo etiam salva autoritate DNN. Concipientium de eadem dubitare nobis permissum erit, qui non autoritate, sed firmis solum rationibus movemur.

§. XIX. D. nique addendum est, concessionem immunitatis non solum ab ordinariis, sed ab extraordinariis etiam oneribus fieri omnino posse, imo, quod magis est, ita ut neque necessitatis casus excipi debeat. Et tunc recte putat idem Zieglerus, taliter privilegiatum privilegio hoc suo gaudere debere sine ulla limitatione, neque adigi ad Collectas ullo modo posse, *d. l. §. 59.* Quamvis enim alias casus necessitatis tacite exceptus esse soleat, hoc tamen non procedit, si verba privilegii omnem exceptionem respiciunt, & si concessionis tempore in genere de necessitate postmodum incidente cogitatum fuit, v. Matth. Berlich. P. 3.

De

Decif. 323. Burfat. Conf. 16. num. 53. Cacheran. Decif. 39. n. 17. & 20. Pruckmann. Vol. 1. Conf. 27. num. 25. Christoph. Wintzler de coll. Et. Decif. 2. num. 51. Alia interim quaestio est: utrum in dubio immunitas etiam ab eiusmodi extraordinariis tributis & oneribus concessa intelligatur? de qua nunc porro in Cap. sequ. nobis brevibus dicendum erit.

C A P. II.

De

Casibus exceptis, in quibus immunitas concessa excusationem non praebet.

CONTENTA HUIUS CAPITIS.

Nullus actus humanus frustraneus esse censetur, & sic nec immunitatis concessio. Patitur tamen illa juxta intentionem concedentis interdum restrictionem, § I. Hinc profuit regula DD. quod immunitas non excuset ab oneribus extra ordinem impostis § II. Quid per onera extraordinaria intelligatur? Opinio eorum, qui per ea immunitas à Magistratibus inferioribus imposta, quae tamen rejicitur. § III. Verus significatus § IV. Ex quo simul resolvitur quaestio: utrum collata ad munera ordinaria, an vero ad extraordinaria pertineant? § V. Regula: immunitatem concessam non excusare ab oneribus extraordinariis illustratur exemplis, quorum prius ab Ecclesiis & Clericis petuntur § VI. Alterum vero a nobilibus, qui necessitatis tempore non excusantur, licet alias ad praestanda servitia feudalia sint obligati § VII. Applicantur haec in genere ad cujuscunque generis exemptos § VIII. Ratio, cur immunitas non trahatur ad casum extraordinarii oneris. Conventiones & actus humani non extenduntur ad ea, de quibus ab initio verosimiliter non fuit cogitatum, quod ex materia de renunciatione illustratur § IX. Item, in omnibus concessionibus vulgarata clausula: *Rebus sic stantibus, subintelligi debet* § X. Rejicitur limitatio nonnullorum, quod

quod immunitas tunc etiam ab extraordinariis excuset, si in genere de hac necessitate vel casu improviso etiam cogitatum fuisset tempore concessionis § XI. Extenditur potius regula nostra, quod licet immunitas alicui concessa fuerit ab oneribus & Collectis ordinariis & extraordinariis, solitis & insolitis, ea tamen non extendatur ad casum publicae & extremae necessitatis § XII. Adfinis doctrina in materia de praestatione casuum fortuitarum § XIII. Onera extraordinaria sunt duplicis generis, alia enim ex necessitate Principis mere privata, alia ex publica imponuntur § XIV. Ut immunis collectas extraordinarias solvat, necessitas publica requiritur. (Alia distinctio inter necessitatem juris & facti) § XV. Ostenditur per inductionem, quod DD. exemptum ad onera extraordinaria adstringentes semper de necessitate publica, totam Remp. respiciente, loquantur. De Ecclesia solvente onera extraordinaria § XVI. De Nobilibus, eorum immunitate & quando illa non excuset § XVII. & XVIII. Confirmantur dicta testimonio Fctorum Wittebergensium, in specie autem Casparis Ziegleri § XIX. De Nobilibus, qui non feudalia, sed allodialia saltem possident bona, eorumque immunitate, ubi in specie de Nobilibus Bremensibus, § XX. Quod si verba concessionis tam late patent, ut etiam de eiusmodi publica necessitatis casu locutus esse deprehendatur concedens, tunc immunitas absque ulla restrictione indulgenda § XXI. Quamprimum cessat necessitas publica, tunc statim etiam effectus privilegii se iterum exerit § XXII. Quod si civitas alicui per conventionem immunitatem concesserit, tunc eodem modo casus extraordinarii excepti esse censentur § XXIII. Alia exempla immunitatis non excusantis. Clerici intuitu honorum patrimonialium oneri collectarum sunt objecti § XXIV. & XXV. Nisi forsitan non habeant domos parochiales & sic proprias ades inhabitare teneantur § XXVI. Bona ecclesiastica tamdiu sunt immunita, quamdiu in dominio Ecclesia manent § XXVII. Immunitas Consiliariorum aliorumque non trahitur ad eum casum, si mercimonia tractare incipiunt § XXVIII. Subjicitur regula generalis; quod cessante qualitate, cuius intuitu immunitas concessa fuit, ipsa etiam immunitas cessare debeat, § XXIX.

§. I.

Quemadmodum inter privatos nunquam præsumitur, quod actum frustraneum quis expedire voluerit, cum actionum suarum effectum ubique intendat homo: ita quoque ex cujuscunque generis immunitate certos profluere effectus in capite præcedenti pluribus ostensum fuit. Quod si enim privatos decet, ut promissa exactè præstent & ne inanibus verborum delinimentis alios aduncò, quod dicitur, nasò suspendent; quantò magis in Principis persona justum erit, ut quando semel fidem suam alicui ex subditis dedit, hic quoque eadem juxta concedentis intentionem plenè fruatur. *Juxta concedentis intentionem* inquam. Ergò quamvis immunitas generaliter concessa fuerit, nihilominus tamen casus aliqui speciales interdum obvenire possunt, ad quos intentio concedentis non quadrare videtur & qui adeò exceptionem à Regula constituunt. Ergo, ut paucis mentem nostram explicemus, in eruendo concessæ immunitatis sensu interpretatio restrictiva quoque locum obtinere potest.

§. II. Huc tendit quæstio, cujus sub finem præcedentis capituli binis saltem verbis mentionem injecimus: utrum scilicet immunitas generaliter concessa ad ordinaria solum, an verò simul etiam ad extraordinaria onera pertineat? Occinis forsàn iterùm brocardicum tuum: Beneficia Principum latisimè esse interpretanda, & sic per consequens Principem de extraordinariis etiam sensisse; sed prout illam regulam nullibi applicari posse jam antea monuimus, ita quoque ad confirmandam eam assertionem ex ipsa omnium DD. concessione novum tibi in præsentì suppeditabimus exemplum.

§. III. Antequam verò ad alia progredimur, primò omnium

mnium constare debet, quid vocabulo *onerum extraordinariorum* indigemus, Nec enim, ut solet, omnium hęc eadem est sententia. Sunt nonnulli, qui illa onera extraordinaria vocant, quę à Magistratib9 inferioribus imponuntur, ordinaria autem, quę ipse Princeps indicit, quem in finem adducunt *l. 8. §. 3. fi. de de vacat. & excus. muner. & l. un. C. eod. v. Ruin. Vol. 4. Conf. 117. n. 5. Cravetta Conf. 495. num. 22. apud Klock. de Contribut. c. 2. n. 3. & 4.* Verùm cum Magistratibus inferioribus jus indicendi onera planè non competat, inde quoque ista assertio fundamento destitui videtur. Neque eam juvant textus modò allegati. Quamvis enim in *d. l. 8. §. 3.* adstruatur, quod aliquis *per Magistratus* vacationem ab oneribus publicis habere possit; ibi tamen sine dubio sermo est de Magistratibus supremis apud Romanos, qui multa jura majestatica (an rectè, an minus, nunc non disquirimus) exercebant, à quibus tamen ad nostros Magistratus non valet consequentia. Imò illa potius pro nobis militat. Additur enim, eum qui jure immunitatis gaudet, ad collationes ex improviso indictas non teneri, à quibus sanè immunis non esset, si ejusmodi improvisa onera jure indicta fuissent, ut mox in sequentibus: *cas verò, quę è lege sunt, recusare non debet*, subjicitur. Dici ergo possent onera extraordinaria *de facto* talia, de quibus nobis in præsentis sermo non est. Idem innuit *l. un. C. eod. tit. Si cæperis ad munera extraordinaria (de facto scilicet) à Magistratibus devocari, appellatione interposita poteris apud Præsidem juris rationibus protegi.* Rectè itaque Klock. *c. 5. n. 103. seq.* concedit quidem, eos etiam, qui Regalia non habent, sed tantùm jurisdictionem, urgente necessitate collectas exigere posse; sed tamen hoc non nisi unanimi decreto universitatis ac conventionis cum illa inita, & per conse-

sequens hoc casu collectæ impositionem non de Regalibus esse, sed in vim pacti & conventionis saltem subsistere asserit. At verò nos distinctionem eorum onerum quærimus, quæ jure Majestaticò imponuntur.

§. IV. Rectè us ergò procedere censemus Georg. Mundium à Rod. ch. in *tr. de muner. & honor. cap. 3. num. 6. seqq.* qui munera extraordinaria ea esse dicit, quæ certam temporis præscriptionem & uniformem atque perpetuam præstationem non habent, neque Lege aliqua, vel S. C. to, vel Constitutione Principum regulariter, sed prout res & necessitas postulat, in repentinos casus ex improvise indicuntur, v. Rosenthal *de feud. cap. 5. conclus. 72. num. 6.* Bocerus *de Collect. c. 6. num. 7.* Reinkingk *de regim. secul. & Eccles. lib. 1. class. 5. c. 4. num. 105.* in specie autem Regnerus Sixtinus in *tr. de Regal. lib. 2. c. 14. num. 12. seqq.* qui fuscè hanc materiam pertractat & aliorum opiniones simul adducit, quas tamen, cum parvi momenti sint, recensere superse demus, add. Christoph. Wincelærius s. Wintzler *de collect. s. contrib. Imperii & Provinciarum Decis. 2. num. 8.* Hoc ergo dixisse sufficiat, nos eam onerum extraordinariorum definitionem, quam ex Mundo & Sixtino modo adduximus, in præsentia tanquam veram & genuinam supponere.

§. V. Facile itaque nunc simul patet, quid de ea questione dicendum sit: *utrum scilicet Collectæ ad munera ordinaria pertineant?* Negativam nonnulli quondam amplecti voluerunt, ex illa ratione, quia præter morem & legem extraordinario Magistratus imperio imponantur & varient singulis annis pro necessitate Reip. & fortunis subditorum, v. quos adducit Heig. P. 1. *quest. 17. num. 30. seq.* cui objectionea quidem, quæ reponit Heigius sufficere non videntur, cum non omne, quod à Principe Legis condendæ potestatem

D

tem

tem habente imponitur, sit ordinarium munus; interim tamen affirmativa exinde facile patet, si modo distinctæ quæstiones: *An & deinde quantum contribuendum?* probe ab invicem separentur. Ex priori cognoscitur differentia inter utriusque generis munera, quæ tamen intuitu Collectarum semper certa est. Quamvis ergo quantitas collectarum subinde variet, ex hac tamen variatione nova distributio in diversas species desumi nondum potest.

§. VI. Revertamur nunc ad id, quod caput rei est, cuius paulo ante in §. II. mentionem injecimus. Hæc scilicet communis DD. est sententia, quod immunitas alicui indefinite & generaliter concessa ad onera solum ordinaria pertineat, ab extraordinariis autem neutiquam excuset. Adferamus nonnulla illustrationis gratia prout apud eos, qui de materia collectarum, contributionum & immunitatum scripserunt, deprehenduntur. Ecclesia sine dubio & personæ ad eam pertinentes maximo immunitatis privilegio fruuntur, & nihilominus tamen in casu extraordinario eadem necessitati subvenire debere constanter asserunt, cum ecclesia non habeat aurum, ut illud servet, sed ut erogat & in necessitatibus subveniat, *c. 70. caus. 12. qv. 2.* Pertinet huc *c. 7. X. de immun. eccles.* ubi Papa Innocentius III. Clericos hortatur, *ut si magnam necessitatem, vel utilitatem perspexerint, absque ulla coactione ad relevandas utilitates, vel necessitates communes, ubi Laicorum non suppetunt facultates, subsidia conferant, & Laici tunc illa humiliter & devotè recipiant tum gratiarum actione,* quamvis quod mox additur, ut Romanus Pontifex propter imprudentiam quorundam (Episcoporum & Clericorum) prius consuli debeat, Papisimum ejusque Monarchiam spiritualem non parum sapiat, conf.

c. 4. X. cod. & pluribus Georg. Mund. à Rodach de muner. & honor. c. 3. n. 255. seqq. Wintzler de Collect. Dec. 8. n. 5.

§ VII. Quantum ad Nobiles attinet, illis quidem vel propter feuda, vel propter alia etiam bona, quæ ex more Provinciæ immunitate gaudent, onus solvendi tributa & collectas nemor: gulariter injunget, ne scilicet, dum alias quoque ad servitia præstanda obligati sunt, duplici onere graventur; interim tamen & hic casus improvisus exceptionem constituit, ut nobiles etiam ex diversis causis duplici onere omnino gravari possint, de quo pluribus consulti potest Heigius *P. 1. qv. 18. n. 23. seqq.* & ex hoc Klock. *de Contribut. c. 14. num. 58. seqq.* Immunitas Nobilibus competens, inquit Wintzler *de Collect. Obs. 14. num. 8. seqq.* non obtinet, quando durum necessitatis telum omnes indifferenter penetrat & eadem ratio communis utilitatis subditorum concurrat, quæ omnes in commune utilitatibus publicis obedire & subjectionem sine dignitatis privilegio celebrare soadet, sunt verba Imp. Arcadii & Honorii *in l. 1. C. de navib. non excus. lib. 11.*

§ VIII. Ut omnes privilegiatorum species ordine percurramus, necessitas iterum non effugiat. De similibus enim idem facile ferri potest judicium. Summatim rem complectitur Zieglerus *de jur. Majest. lib. 2. c. 2. § 56.* In necessitatibus, inquit, æquum est, ut à summis sarcina ad infimos usque decurrat & necessitatibus subveniendum cum jactura universorum, non quorundam tantum. Nec igitur hoc casu Ecclesia nec Pontifex, nec Clerici, nec Nobiles, nec Professores, *nec ulli alii quantiscunque privilegiis muniti* exempti sunt, conf. *Rec. Imp. Spir. de A. 1542. §. Und nehmlich. Rec. Imp. August. de A. 1551. §. Solche der Stände. Rec. Imp. August. de A. 1556. §. Dieweil nun diese. Et*

paulo post *cit. Aut. §. 62.* graviter subiungit: Quapropter nolim ego quenquam in rebus afflictis adeo durum esse, ut reliquis civibus atque auxilio concurrentibus & communem utilitatem sublevantibus, ipse solus velit immunis esse & aliorum inopia suas conservare facultates. In salute communi, concludit, qui suam agnoscit contineri salutem, nunquam poterit saluum se credere, nisi illam pro virili promoveat atque conserveat. Et ergo assertionem nostram DD. testimoniis satis superque stabilitam esse confidimus:

Immunitatem non excusare ab oneribus extraordinariis.

§. IX. Ratio hujus assertionis non adeo longe arcessenda videtur. Desumi quippe debet ex communi omnium actuum & conventionum humanarum natura. Homines ea saltem communiter curare siveverunt, quæ ante pedes sunt defuturis & raro contingentibus parum, aut nihil plane solliciti. Unde DD. regulam formarunt in materia renunciationis, (quæ tamen ad præsentem scopum commode applicari potest,) quod renunctio ad non cogitata non extendatur, *Gail. l. 1. Obs. 98. num. 14. Pruckman Vol. 1. Conf. §. num. 222.* etiamsi accedente juramento facta fuerit, quia scilicet jurans quoque ad præsentia & quæ regulariter contingunt, solum respexisse videtur, *vid. Dalner. de renunc. c. 2. num. 18. Wesenb. conf. 74. num. 58. seqq.* quapropter Illustr. Dn. Stryk *in tr. de Caut. Contr. sect. 1. cap. 5. §. 14.* hanc cautelam suppeditat, ut in renunciationibus speciatim exprimantur beneficia aliquod futura, quæ forte ob casus supervenientes competere, vel nova etiam Lege, seu Rescripto Principis induci possent. Eundem sensum habet aliud brocardicum: *futurum jus esse irrenunciabile*, de quo *Enekel de priv. l. 3. c. 16. n. 17.* hoc enim *cit. Vir Illustris loc. all. §. 13. in fin.* iterum hoc modo intelligendum esse affirmat, quod renun-

nunciatio simpliciter facta ad futura non extendatur, sed ad illa jura, quæ in præfenti competunt renunciandi, restrin- gatur. Facilis nunc est subsumptio, scilicet, omne privilegi- um immunitatis intuitu concedentis abdicationem sive renunciationem quandam illius juris exigendi collectas in- volvit, quo superior hæctenus usus est. Ergo illud etiam ultra ea, de quibus tempore concessionis probabiliter cogi- tatum fuit, extensionem non admittit. Sed vero de casu fortuito ex postfacto præter spem superveniente, tan- quam de re prorsus incerta, probabiliter non cogitavit concedens. Ergo etiam in eum eventum immunitatem concedere voluisse non præsumitur.

§ X. Posset etiam hoc addi, omnem omnino conven- tionem secundum præsentem statum intuendam esse ex clausula: *Rebus sic stantibus*, ut propter novum emergens etiam ab his, quæ antea placuerunt, (vel placuisse viden- tur) rectissime recedatur & novum querendum sit auxili- um *l. 8. pr. verb. si in eodem statu maneat. ff. de solut. Joh. Bapt. Costa in tract. Re integrâ quid liceat vel non. prælud. 4. num. 3. Barbosa de Clausulis usu frequ. Claus. Rebus sic stantibus. 129. Finkelth. obs. 88. num. 2. quæ clausula ipsi præfrito juramen- to tacite in se intelligitur, It. Obs. 90. num. 16. quidni ergò ad eadem Princeps quoque in Rescriptis & concessionibus suis respexisse crederetur? v. Brunnem. ad l. 1. ff. de Const. Princ. num. 3. quippe cum & ille omniscientia destituatur & propterea varias rerum mutationes subinde evenientes hariolari nequeat. Et sic iterum non prodesset exceptio, quam aliquis forsan ex generalitate concessionis desu- mere niteretur.*

§ XI. Addunt quidem nonnulli iis, quæ hæctenus af- ferimus, limitationem, nisi in genere de hac necessitate, vel

casu improvise etiam cogitatum fuisset tempore concessionis, Alexand. Vol. 1. Conf. 101. & Vol. 5. Conf. 30. per tot. Wintzler de Collect. Decis. 2. num. 51. Verum enim vero hæc limitatio parum in recessu habere videtur. Remanet enim quæstio, ut ita loquar, præjudicialis, utrum in dubio præsumendum sit, quod tempore concessionis concedens de ejusmodi casu extraordinario cogitaverit, quæ ex modo adductis sine dubio neganda erit. Unde rectè respondit Modest. Pistor. *Vol. 1. Conf. 4. num. 5. seqq.* clausulam generalem: *frey gerulich ohne Steuer*, investituræ literis insertam, omnimotam ab extraordinariis collectis immunitatem neutiquam involvere.

§. XII. Imo adhuc ulterius descendunt Legum Doctores. Afferunt enim, quod licet immunitas alicui concessa fuerit ab oneribus & collectis ordinariis & extraordinariis, solitis & insolitis, ea tamen non extendatur ad onera, quæ ratione belli, vel alterius publicæ utilitatis, vel necessitatis, de qua ab initio non fuit verosimiliter cogitatum, exiguntur, Schrader de feud. *cap. 5. concl. 56. num. 3. tit. D. Cacheran. Decis. 36. Jason. in l. placet. C. de SS. Eccles. & quos magno numero adducit Casp. Klockius de Contribut. cap. 14. num. 60.* eamque sententiam non modo Cameralis judicii Spirensis usum, sed & consuetudinem totius Germaniæ passim receptam comprobâsse fert Mynsing 4 *obs. 70.* quando à Collectis Imperii ob publicam necessitatem indictis nullos Ordines excusari subiungit. Quod si ergo in ejusmodi casu superveniente non excusatur is, qui immunitatem consecutus erat, ubi tamen extraordinariorum & insolitorum onerum mentio fiebat; quando minus excusabitur, quando eorum ne minima quidem mentio injicitur.

§. XIII. Illustrari hoc commodè ex materia de casibus for-

fortuitis poterit. Scilicet ex communibus principiis moralibus notum est, neque multis DD. testimoniis indiget, in contractibus dolum quidem & culpam pro circumstantiarum diversitate, non autem casum fortuitum præstari debere, quia hujus intuitu nullum imputationis fundamentum adesse apprehenditur. Quod si vero quis sponte humeris suis onus aliquod imponere, id est, casuum fortuitarum præstationem in se suscipere velit, nulla juris prohibitive ratio ipsi contrariatur. Sed quæritur, cum & ipsi casus fortuiti in duas classes dispesci soleant, *insolitorum* nempe & *insolitissimorum*, quos posteriores vix intra mille annos contingere solere interpretes asserunt; quæritur, inquam, si quis casus fortuitos in se receperit, an de insolitissimis illis quoque locutus censetur? Et communiter negativam apprehendere licet, v. Gail. 2. *obs.* 23. n. 18. & *obs.* 52. n. 27. Sebast. Medic. de *casib.* fortuit. p. 1. qu. 15. n. 18. & qu. 16. n. 48. Ratio certè alia esse non potest, præter eam, quam suppeditat Illustr. Dn. Strykius in not. ad Lauterb. tit. *Commodati. verb. Dissentiant.* quod ipsa æquitas hoc casu liberet Debitorem, quia de tali casu nec in genere cogitare potuit; Idem sanè in concessione immunitatis intuitu casuum insolitissimorum dicendum erit.

§. XIV. Antequam pergamus, id quoque monendum venit distinctius, onera extraordinaria duplicis esse generis. Innuitur ea distinctio in l. 5. C. de SS. Eccles. ubi primo dicitur: *nil extraordinarium superinductumve ulterius ab ecclesia stigmatandum esse*, mox tamen exceptio intuitu ejus canonicæ illationis, *quam adventitia necessitatis sarcina repentina poposcerit* subjicitur. Ergo Ecclesia ab extraordinariis oneribus mox immunis erit, mox autem ad ea suscipienda iterum tenebitur, quod sane contradictionem involveret,

veret, nisi diversos planè casus supponeret tam diversa decisio. Nos ita procedendum esse putamus. Necessitas est duplicis generis, alia *privata*, alia *publica*. Per *privatam* hoc loco intelligimus, quæ quidem in persona Principis deprehenditur, sed ita tamen simul comparata est, ut ad totam Rempublicam singulaque ejus membra non pertineat, v. g. si Princeps immentis iisque inconsultis donationibus, luxu & dissipatione bonorum, thesauros suos ita exhaurit, ut ordinaria tributa iisdem non amplius sufficiant. *Publicam* è contrario appellamus, quæ integram Provinciam omnesque cives respicit, ut quando ab ingruente hoste omnium bonis inevitabilis ruina imminet, & quæ sunt similia, de quibus postea adhuc dicendi locus erit. Pro diversitate ergo hujus necessitatis nunc facile etiam munerum extraordinariorum diversitas intelligi potest, quæ necessario paulo distinctius ostendenda fuit, cum plerique ex Scriptoribus, si non omnes, eandem hætenus plane neglexerint, & sic non potuerit non illorum doctrina obscura manere & legentibus non unum scrupulum relinquere, quod ipsum tamen directo bonæ methodi regalis adversatur.

§. XV. Quæritur autem, quando hætenus adstruximus, immunitatem ab extraordinariis oneribus non excusare, quænam extraordinaria onera hæc intelligi debeant, an certi saltem generis, an vero utriusque? Sane si quævis necessitas, etiam illa, in quam se Princeps citra respectum salutis subditorum suorum coniecit, licentiam tribueret, extraordinaria tributa pro lubitu imponendi, immunitatis concessio vel nullum omnino, vel exiguum admodum usum haberet, cum nunquam deesse possit prætextus aliqujus necessitatis quæ suaderet, ut à Regula ad exceptionem deflecteret Princeps. At vero hoc modo promissio

se-

semel facta effectu suo destituta irrita redderetur, quod intendisse concedens non præsumitur. Ergo illa saltem necessitas ad imponenda onera immunibus & privilegiatis sufficiens erit, quæ ad communem Patriæ salutem promovendam pertinet, quam adeo necessitatem *juris*, alteram vero *facti* appellitare etiam posses. Et hanc nostram explicationem menti DD. iterum exactè convenire, paulo uberius in sequentibus demonstrabimus.

§. XVI. Ecclesiam & personas ecclesiasticas tunc demum ad contribuendum obligatas esse asserunt, quando *publica versatur utilitas, & pietas* hoc requirit. Sed quid venit sub nomine hujus utilitatis & pietatis? declarant hoc porro exemplis, v. g. quando muri civitatum, pontes, fontes & flumina reficienda, quando civitas custodienda, v. *Nov. 131. cap. 5.* item quando collecta imponitur, ut detur armigeris, *qui totam provinciam depopulantur*; eum in finem, ut iterum discedant, quod vocatur *die Brandschätzung*. Item, quoties tributum exigitur, ut *repellantur hostes*, qui prædando, excurrendo & occidendo, patriam invadunt, & quæ sunt ejusdem generis alia, de quibus post Joh. de Platea, Lucam de Penna, Salycetum, Imolam & alios fuse agit *Winzler Decis. 8. à num. 4. ad 15.*

§. XVII. Eo similiter collimant, quæ à DD. intuitu Nobilium Vasallorum (aut qui quidem bona feudalia non possident, sed nihilominus tamen immunitate muniti sunt,) passim traduntur. Petrus Heigius, quem non semel hæctenus allegavimus, *lib. 1. quest. 18.* ex professo, ut dicunt, hanc quæstionem pertractat: *An Vasalli Nobiles ultra consuetam servitiæ nomine feudalium honorum ullo casu tributis, aut extraordinariis collationibus gravari possint?* & primo quidem *num. 16. seq.* recte concludit: quod non liceat Dominis Vasallis suis pro exercitu Imperatoris aut *transitu, pro maritanda filia, aut filio in militiam mittendo, pro liberando Domino, aut acquirenda ter-*

ra nova, collectam imponere, cum licet illud consuetudine (quæ probanda) in quibusdam locis circa ejusmodi collationes inductum fuerit, idem tamen non sit ad necessitatem juris trahendum, aut pro jure communi feudali venditandum. Quin imo si Vasallus Domino feudi tributa, vel collectas indebitas solverit, ea solutio per impressionem facta esse præsumatur, neque ea præstatio posteris præjudicet, Vasq. *Illustr. controv. lib. 2. c. 83. num. 27.* Omnes boni, inquit Cicero *pro Sestio* semper nobilitati favemus & quia utile est Reipublicæ, nobiles esse homines, dignos majoribus suis: & quia valere debet apud nos clarorum hominum de Rep. meritorum memoria, etiam mortuorum. Coguntur illi in armis ad militiam semper esse parati, & tam equis, quam corporibus, ut justum videatur, eos in aliis relevari, &c.

§. XVIII. Hæc ad necessitatem pertinent, quam nos *facti*, nec non *privatam* appellavimus. Progreditur autem Idem Heigius *num. 23. seqq.* ad secundam speciem, & de ea sequentem in modum differit: quod quamvis nobilium Vasallorum immunitas facta & tecta regulariter servari debeat; nihilominus tamen causæ proferri possint, in quibus ob imminuentem & haud provisam *extremam necessitatem* iidem quoque cum aliis gravari debeant. Quid enim, inquit, si *pro defensione provincie sua* Dominus opus habeat non tantum auxiliario sed & stipendiario milite, & non tantum cives ipsi, sed & Vasalli in aciem prodire cogantur, *ubi onus generaliter afficit totam provinciam*, & concurrat *eadem ratio communis utilitatis subditorum*, Roland a Valle *l. 6. 2. Conf. 1. num. 76. seq.* Quid, pergit, si Christiani nominis juratus hostis, Tyrannus Turcicus, *siue Germania populetur*, & *pro hujus defensione* non tantum copiarum conscribantur, sed & publico imperii decore collecta omnibus Statibus imponatur? Certe nemo vere aut juste affirmabit, à talibus Collectis nobiles Vasallos immu-

munnes esse debere. Etenim, addit, ut sententiam hanc muniam, exillimo cum primis cogitandum, quod inter interpretes frequentius est receptum, videlicet immunitatem concessam alicui ab oneribus & Collectis ordinariis & extraordinariis, solitis & insolitis, non extendi ad onera, quæ imponuntur *ratione belli*, (defensivi scilicet,) *vel alterius publicæ utilitatis*, de qua ab initio non verosimiliter fuit cogitatum. *Arod. rer. judic. lib. 10. tit. 14. c. 1. 2. Natta lib. 1. Conf. 63. § 66.* Ludolph Schrader *de feud. p. 10. sect. 1. num. 130.* In eo tamen dissentimus ab Heigio, quod Collectas *pro liberando Domino* (captive scilicet) solvendas non ad casum extremæ & publicæ necessitatis, sed ad leviores referat; cum tamen hic, maxime si Dominus pro defensione patriæ militans ab hostibus capiatur, contrarium liquido pateat.

§. XIX. Ejusdem tenoris sunt, quæ ex diversis Responsis JCtorum Wittebergensium adducit B Ziegler. *de jur. Majest. l. 2. c. 2. § 57. seqq. & § 62.* In primo Responsio §. 57. supponitur casus, da die Frau Aebtrisin des Stiffts Dvedlinburg Dero Unterthanen des Kriegs-Wesens halber unterschiedliche *extrordinar. Steuern* und *contributions* eine und die andere Gefahr abzuwenden, die fürgegangene *Militar-exactiones* abzuführen, und die (feindliche) Durchzüge sambt den Einquartierungen auszurichten angelegt, *re & concludunt* Dnn. Consultentes: *weil ohne das auch die Lehn-Güter zu Abwendung besorgender Kriegs-Gefahr und andern Beschwörungen* (scilicet quæ sunt ejusdem generis) *mit extrordinar-Anlagen* belegt werden können; So könne sich auch der *Quarens dero* selben mit Recht nicht entbrechen. Ita porro in §. 56. Die übrigen aber, welche zu des Landes Wollfarth auff die Güther geschlagen gewesen, und dem Landes-Fürsten nicht zukommen, sind sie zu ersen schuldig, *W. R. W.* Item in § 62. Wenn nun gleich mit den *extrordinar* Anlagen es diese Bewandniß hat, daß von denselben niemand befreiet seyn kan, und mit solchen die *Privilegiari* sich belegen lassen müssen, in Erwegung, daß dieselben gemeiniglich aus dringender Noth, und zu Abwendung vorstehender Gefahr oder Aufbelfung

CAP. II. DE CASIBUS,

fung des gemeinen Wesens angewendet werden. Plura in re tam clara adducere superfedemus; omnia enim, quæ in jure de duro necessitatis telo adducuntur, ejusmodi inevitabilem nec sfitatem ubique supponunt.

§. XX. Hoc etiam addendum, quod cum Nobiles duplicia habeant bona, feudalia & allodialia, immunitas iis competens regulariter saltem ad feudalia pertineat in allodialibus autem non præster exculationem, quippe quorum intuitu perinde, ut alii, onera patrimonialia ferre tenentur. Sed regulariter inquam. Moribus enim & consuetudine aliquando contrarium servari, differi nequit, de quo post Klockium idem Zieglerus *loc. cit. §. 50.* & exemplum adest in patria mea, Ducatu scilicet Bremensi, ubi Nobiles plerique bona feudalia quidem non possident; sed nihilominus tamen immunitate eadem gaudent, quæ feudis aliàs adscribitur, quandoquidem vi specialis conventionis, cum Episcopo Bremensi quondam initæ, servitia equestria perinde ut Vasalli præstare siveverunt. Ergo in tali casu eadem applicanda erunt, quæ de bonis Vasallorum feudalibus hætenus attulimus. Nec hariolari possum, quid moverit Ægidium Thomatum *de Collect. §. exactis. num. 21. seq.* quod talem consuetudinem, immunitatem bonis allodialibus tribuentem, tanquam juri adversam rejecerit; quasi verò consuetudinis non sit idem effectus eademque efficacia, quæ legi scriptæ tribuitur, unde quoque ejus opinionem tanquam fundamento destitutam jam rejecit Ziegl. *loc. prox. cit.*

§. XXI. Limitanda venit assertio nostra, nempe quod nec in casu extremæ necessitatis aliquis ad impositas collectas teneatur, si tenor privilegii ita generalis est, ut aperte constet, concedentem omnem omninò immunitatem concedere voluisse. Exemplum luculentum est in Diplomate immunitatis Gofwino Merckelbachio, Cancellario Lunæburgensi, à S. Cæsar. Majest. clementissimè concessio, quod refert Merckelbachii

bachii Sobrinus Caspar Klockius *de Contribut. c. 16. num. 114.*
 Es soll D. M. mit Belegung und Einnehmung des Kriegs. Voleks und
 andern Beherbergungen und Gastungen, desgleichen Wachens, Rei-
 sens, Frohnen und dergleichen Dienstbarkeiten für sich selber und die
 Seinigen, und sonsten aller andern Beschwerden ganz und gar frey,
exempte und entledigt seyn: *item* Er soll im H. Reich seiner Güther
 halben mit ganz keinerley Steuer, Löfung, Aufflegung, Anschlagungen/
 Hülfz und Anleg. Geld, wie und umb was Sachen solches beschehen o-
 der sürgenommen, belegt oder beschweret werden. *Alia est quaestio:*
 Num Imperator sub litis Sratum in præjudicium superio-
 ritatis territorialis talem immunitatem concedere valeat?
 quam in præfenti, utpote à scopo nostro alienam, intactam
 relinquimus.

§. XXII. Altera limitatio est, *quod quam primum res in pri-
 stinum statum redierit, id est, necessitas extrema cesset, finitô-
 que bello aurea pax reducta fuerit, tunc statim quoque obliga-
 tio ad solvenda indicta munera extraordinaria cessare debeat,*
 juxta principia vulgata, quod cessante causa impulsiva, simul
 etiam effectus exinde profluens cesset, cum hæc duo tan-
 quam correlata se mutuo ponant, & mutuo tollant, *v. l. que
 propter. num. 3. ff. de R. J. Et ibi Dec. in not. Klock de Contribut. cit.
 c. 16. num. 119.* qui alias adhuc limitationes suppeditat, quas ta-
 men singulas excutere nimis prolixum foret. Ergo Lecto-
 rem eo remisisse sufficiat.

§. XXIII. Et hi præcipui sunt casus, in quibus immunitas
 alicui à superiore concessa excusationem non præbet, quod
 idem obtinere existimamus, si Civitas alicui ex civibus per
 modum conventionis immunitatem tribuerit, de quo di-
 ctum fuit *C. I. §. XII. X.* nam & hîc concessio immunitatis ad
 ea, de quibus ab initio verosimiliter cogitatum non fuit, ex-
 tendi nequit, unde tunc procedendum juxta regulam
 Christi:

*Reddite, Christus ait, ea que sum Cesaris, illi:
 Reddat quisque Deo, que legis, esse DEL.*

E 3

Quod

Quod si enim voluntas Principis, prout ex concessis DD. hactenus fuisse demonstravimus, in interpretatione privilegiorum & immunitatum extensionem ad casum extraordinariorum onerum ex improvisa necessitate orientium nullatenus admittit; nulla certe ratio aderit, ob quam ea inconcessionibus privatorum locum invenire possit.

§. XXIV. Antequam autem colophonem huic nostræ Dissertationi imponamus, binis verbis nonnulla de aliis casibus subicienda erunt, in quibus immunitas excusationem non præbet. Diximus antea, bona Clericorum ex dispositione canonum à tributis atque oneribus exempta esse. Verum enim vero hoc non ulterius procedit, quam in iure eorum bonorum, quæ ab Ecclesia ad sustentationem Clericorum destinata sunt & sic bonis ecclesiasticis reliquis annumerantur. Quantum vero bona eorum patrimonialia attinet, quando videlicet sibi ædes, hortos aliosque fundos privatos pro meliori sua suorumque sustentatione comparant, aliud dicendum videtur. Non quæritur vero: annon bene & pie faciat Princeps, si ejusmodi etiam bona ab ordinariis præstationibus eximat? hoc enim nos non negamus, imo vero, ut Princeps hoc faciat, suademus, modo Clerici tales sint, quales esse debebant ex præscripto juris divini, id est, boni subditi qui ministerio contenti sunt & magisterium non affectant, & qui non solum prædicatione verbi divini, sed simul etiam vitæ sanctitate & vivo exemplo Auditoribus suis prælucent; sed de eo saltem est quæstio: utrum peccet Princeps, qui bona Clericorum patrimonialia tributis subjicit? quam quæstionem omnino negandam ducimus & sic praxin plerarumque nostrarum Provinciarum justam omnino & legitimam esse defendimus.

§. XXV. Deduxit hanc quæstionem solidissime accuratissimus & cordatissimus J.Ctus, Caspar Zieglerus in *tr. de jur. Majest. l. 2. c. 2. §. 21. seqq.* ubi in §. 22. in specie ita: Contra omnes Canonistas, inquit, statuo, licere Principi ex bonis Clericorum patrimonialibus tributa exigere, etiam inconsulto Romano Pontifice, Th. Maul.

Maul, de Homag. tit. 9. num. 63. quia enim Clerici non tantum qua Clerici, sed etiam qua Cives sunt, spectantur in Republica, Legibus Principum tenentur, nisi earum gratia aut libertate generali, toti Clero indulta, aut alicui ordini, ex beneficio Regum consecuti sint, Petr. de Marca de Concord. sacerdot. & imper. lib. 2. c. 7. n. 8. v. Carpzovius Jurispr. Consult. lib. 2. Def. 311. Ipse Zieglerus, ne, ut ejus verba habent, odium & crabrones in eum excitentur, hanc sententiam suam verbis Francisci Duareni fusius declarat, & nos ex eadem ratione ejus verba nostra fecimus. Pertinet huc Responsum Wittebergense an Bürgermeister und Rathmanne zu Burg Mens. Mart. 1675. ab eodem adductum in §. 21. Ist bey Anlegung der Collecten zu Erlangung des eurer Stadt von dem Reichs- und Creysß- auch allen anderen Steuern zugeschriebenen contingents, allemahl das Absehen mit auff die liegende Gründe an Aeckern, Gärten und Häusern, nebst eines jeden Gewerbe und Nahrung genommen und die Anlagen darnach eingerichtet worden, und es wollen eure Prediger und Schuldiener sich zu dergleichen Anlagen von ihren unbeweglichen Güthern, so sie von ihren Eltern ererbet, oder mit ihren Weibern durch Heyrath bekommen, oder auch von andern erkauft, nicht verstoßen, nach mehrern Inhalt eures Berichts. Ob nun wol = = = dennoch aber und dieweil dieienigen Aecker, Gärten und Häuser so die Kirchen- und Schul-Diener von ihren Eltern und Freunden ererbet, oder durch Heyrath bekommen, oder Kauffweise an sich gebracht, eigentlich keine geistliche oder Kirchen-Güther seyn, dieselbe auch vorhin, ehe Sie an diese Personen ankommen, von den gemeinen Anlagen niemals befreyet gewesen, und anders nichts, als mit denen darauff habffende oneribus, auff Sie gebracht worden sind; So seynd auch die Kirchen und Schuldiener wegen ihrer patrimonial-Güther die gemeinen Anlagen zu tragen schuldig, 2c. Legi quoque merentur, quæ de hac materia tradit Dion. Gothofred. in nor. ad l. 5. C. de SS. Eccles.

§. XXVI. Limitationem autem capit hæc assertio nostra in eo casu, si forsitan, ut interdum fieri solet, Civitas domum parochialem Clericorum habitationi destinatam non habeat, & propterea Clericus proprias suas ædes, quas in patrimonio habet, inhabitare cogatur. Tunc enim, quod vulgò dicitur, officium suum nemi-

40 CAP. II. DE CASIB. UBI IMMUNIT. NON EXCUSAT.

mini d. innotum esse debere, sine dubio etiam locum habere debet. Et hinc ædes illas ab oneribus vel omnibus, vel aliquibus s. litem, tamdiu liberas esse debere, quod Clerico de habitatione prospectum fuerit, dubium non est, Tabor *de jure metator. part. 3. sect. 2. c. 2. art. 1. num. 10.* aut si civitas immunitatem eam concedere detrectat, mercedem annuam, quanta pro conductione ædium communiter solvi consuevit, solvere tenebitur.

§. XXVII. Porro immunitas quibuscunque bonis ecclesiasticis aliis competens, tamdiu saltem excusat, quamdiu in dominio ecclesiæ manent. Quod si ob evidentem utilitatem, vel necessitatem quoque inevitabilem in Laicos transferantur, novus possessor eadem in censum deferre & tributorum oneri subicere tenetur, quia scilicet tum non amplius in Ecclesiæ Dominio & usu persistunt, sed rerum secularium naturam induunt, Ziegler *loc. cit. §. 29. inf.*

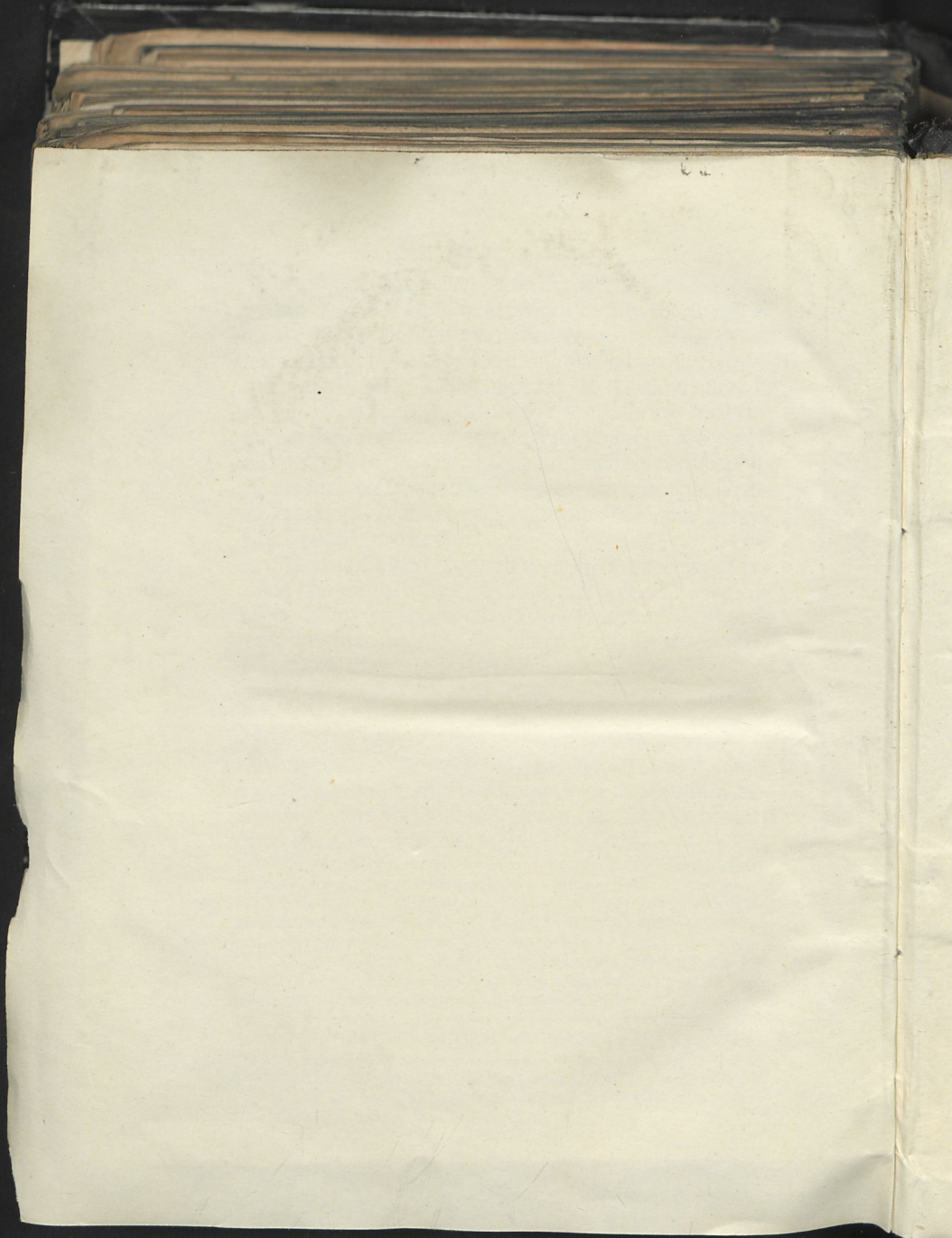
§. XXVIII. Ex eodem fundamento profluit, quod immunitas Consiliariis, Secretariis & Litteratis competens, non trahitur ad eum casum, si mercimonia tractare incipiunt, quod ad Professores quoque in Academicis applicandum. Nam tunc sunt immunes ratione personarum & bonorum, non vero ab oneribus, qui negotiationi incumbunt, Brunnem. *ad l. 6. ff. de vacat. et excus. muner.* quando enim duo diversa concurrunt in eadem persona, perinde est & habetur, atque si concernerent diversas personas, aut in iis concurrerent, quam materiam latè pertractat Mevius p. 3. *Decis. 321. per tot.*

§. XXIX. De similibus idem esto iudicium. Nos, qui brevitate ubique studemus, concludimus verbis ejusdem Mevii *d. l. num. 4. Quæ sub certa qualitate dantur privilegia, ea alteratâ desinunt.* Ita generatim de omnibus, qui ex conditione personæ suæ, vel pro certo statu aut qualitate, immunes sunt, traditur, extra illum respectum eosdem non esse immunes, & in specie si negotiationes exercent, illarum onera sustinent, Coler. *de process. executiv. p. 2. c. 3. num. 137. seq.* Nam prout quis diversis qualitatibus præditus est, sic pro diversa persona habetur, est quippe hominis status dividiuus & talem distinctionem ac diversum respectum patitur, Gail. *de Arrest. c. 6. n. 14.* Cavalcan. *lib. 5. Decis. 23. num. 13.*

Dav. Mevius *loc. alleg. num. 9.*

TANTUM.

ULB Halle

3

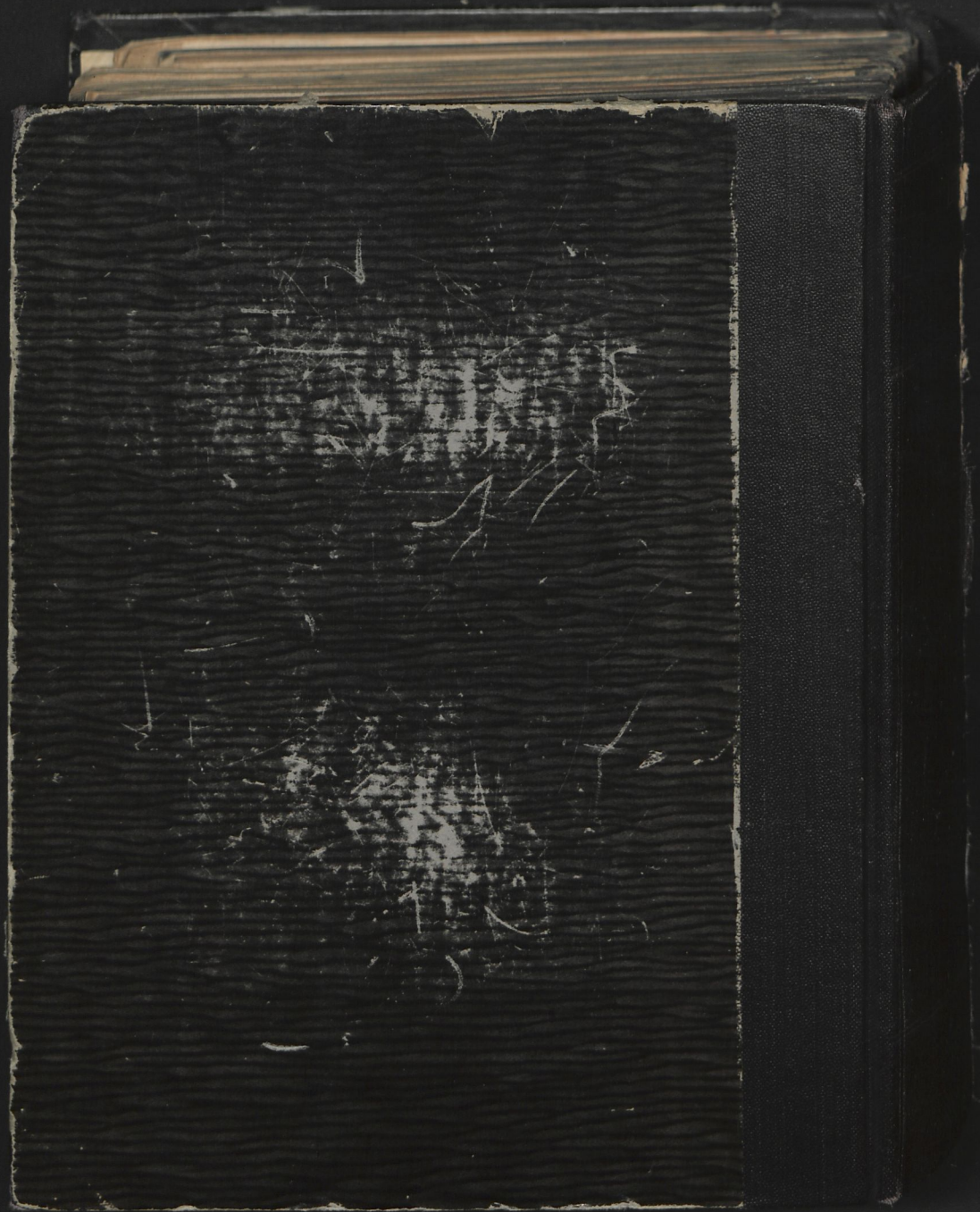
002 406 853

Sb.

vd 18

1702
1826
16

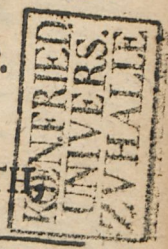
DISSERTATIO JURIDICA
DE
**IMMUNITATE
NON EXCUSANTE,**

50.

QVAM
DEO ter O. M. annuente,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
**D N. FRIDERICO
WILHELMO,**
REGNI BORUSSICI, ELECTORATVS ET
PROVINCIA RV M BRANDENB. HEREDE,
ET RELIQUA,

In Illustri Academia Fridericiana,
PRÆSIDE
**JACOBO FRIDERICO
LUDOVICI,**
J. U. D. & PROF. PUBL. EXTRAORD.

Placido Eruditorum examini submittit
Ad d. Decembr. M DCCII. H. L. Q. C.
CHRISTOPHORUS GEORGIUS de LIETH
Eques Bremensis,

RECUS. HALAE MAGDEBVRGICAE,
LITT. CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYPOGR.